

NIPAIPO I NEPAI

Nipaipo (二十八歩, 28 kroków lub dwa żurawie) to piękna, trudna forma pochodząca z chińskiego stylu białego żurawia. Do dziś nauczana jest jako Er Shi Ba (także Ershiba Lohan) lub Nei Pai Po w szkołach kung fu. Jej recepcja w karate jest dość skomplikowana. Tu występuje pod dwiema postaciami – jako **Nipaipo** (w shito-ryu i stylach zbliżonych) oraz **Nepai** (w toon-ryu, kingai-ryu, niektórych szkołach sportowych i w shotokan jako Nijuhachiho). Wielokrotnie przekształcana – z jednej strony traciła dawną treść, a drugiej zaś stawała się bogatsza. Jej pierwowzór podobno pochodził z południowego klasztoru Shaolin. Został opisany (niestety, bez ilustracji) na początku XIX w. w okinawskiej księdze Bubishi (Rozwój Ducha Walki) pod nazwą **Nepai**. Prawdopodobnie właśnie takiej formy nauczał swych najbliższych uczniów mistrz Ryu Ryu Ko (1855-1930), do którego szkoły w Fuzhou, „pielgrzymowali” Matsumura, Higashionna, Aragaki i wielu innych. Ci jednak nie włączyli jej do programu swoich szkół. Dlaczego? Nie poznali jej?

Ale oto w 1912 r. na Okinawie osiedlił się **Wu Xiangui (1886-1940)**, znany też jako Wu Yin Gue albo **Go Kenki**. To ciekawa i ważna postać, więc warto o niej odpowiedzieć. Go Kenki urodził się 20 stycznia 1886 roku w dużej rodzinie w mieście Fuzhou w prowincji Fujian, czyli w miejscu, gdzie były słynne szkoły kung fu (nan-quan – południowa pięść), także liczne odmiany stylu bai-he-quan (pięść białego żurawia). Wu praktykował ming he quan (pięść żurawia krzykliwego). Po „powstaniu bokserów” (1899-1901) eksperci sztuk walki byli podejrzani, więc często emigrowali. Go Kenki w 1912 r. wybrał Okinawę, podjął pracę w herbaciarni, ożenił się z panną Yoshikawa (czasem używał nazwiska żony) i miał córkę. Wkrótce zaczął z powodzeniem handlować herbatą, miał też sklep nieopodal osiedla chińskiego w wiosce Kume. Nauczał też sztuki walki.

Tu na chwilę przerwijmy. W 1915 r. odeszli dwaj najwięksi mistrzowie to-de (karate): Anko Itosu i Kanryo Higashinna. Ich młodzi uczniowie poczuli się jak ronini. A byli to wojownicy nie lada. Chomo Hanashiro, Nakasone Genwa, Chojun Miyagi, Kenwa Mabuni, Chojo Oshiro, Juhatsu Kyoda, Moden Yabiku, Shinko Matayoshi i Chibana Choshin. W 1918 r. założyli oni niejawne stowarzyszenie Ryukyu Tode-jutsu Kenkyu-kai, którego celem była wymiana wiedzy o karate i uratowanie form od zapomnienia. Spotykali się w pobliżu świątyni Naminoue, w parku Matsuyama.

Tymczasem nieopodal na zapleczu swego sklepu Go Kenki nauczał stylu pięści białego żurawia. Spotkanie było nieuniknione. Podobno pierwszym uczniem kupca herbacianego był Juhatsu Kyoda. Ale najbardziej znanym – Kenwa Mabuni. Tu Mabuni poznał kata Paipuren (Happoren), Hakucho, Haffa, Hakutsuru, Hakkaku i Nipaipo (wówczas Neipai/Nepai). Ale nie tylko. W stylu krzykliwego żurawia odnajdujemy takie oto kata: San Zhan (3 bitwy), Er Shi Ba (28 gwiazdozbiorów), Wu Shi Si Shou (54 ręce), San Shi Liu (36 rąk). Brzmi znajomo (Sanchin, Nepai, Gojushiho, Sanseiru). Być może Go Kenki uczył tych kata, a może były one już w jakiejś formie znane z przekazu wcześniejszego. Nas w tej chwili interesuje Er Shi Ba, o której już wspominałem. Dzisiejsze Nipaipo jest krótsze od formy, która przetrwała w stylu białego żurawia, i jest dziełem mistrza **Kenwy Mabuniego (1889-1952)** – twórcy stylu shito-ryu. Zmiany były znaczne, a w dodatku kolejni mistrzowie (Hayashi, Sakagami, Inoue) dodali swoje szczegóły. Ale kluczowa jest różnica z Nepai. Mabuni pominął fragmenty bardzo charakterystyczne dla stylu żurawia (np. uderzenia koken). Zapewne dlatego, by nie powielać ich w innych kata. Wiedział, że w shito-ryu znajdują się niemal wszystkie formy shuri-te i naha-te.

Tymczasem uczeń Kanryo Higashionny i Go Kenki Juhatsu Kyoda założył styl to-on-ryu i włączył do programu formę **Nepai**. Myliłby się ktoś, kto by sądził, że ta linia jest w sposób oczywisty bardziej ortodoksyjna. Dzisiejsze Nepai jeszcze bardziej różni się od

współczesnego Er Shi Ba niż Nipaipo. Ale to może „wina” instruktorów kung fu, którzy także zagubili gdzieś pierwowzór sprzed stu lat?

Trochę inną drogą poszło kilku badaczy kata, którzy zajęli się analizą zapisków o Nepai w Bubishi. Taką „zrekonstruowaną” wersję możemy obejrzeć w wykonaniu znanego historyka i instruktora – Patricka McCarthy'ego.

Nepai pojawia się także w niewielu szkołach stylu shotokan. Istnieją dwie teorie. Pierwsza - że Nepai pod japońską nazwą **Nijuhachi ho** wprowadził Hirokazu Kanazawa w latach 90. Druga - że Nepai początkowo nauczał sam Funakoshi, ale Nakayama już nie, więc forma zniknęła z głównego nurtu i kanonu kata shotokan na pół wieku i dopiero Kanazawa przywrócił ją w swojej organizacji.

Na koniec kwestia nazwy. Powszechnie przyjmuje się, że Nipaipo to „28 kroków”, ale z historii nazwy to niekoniecznie wynika. „Dwa-osiem-krok” - to już bardziej dosłownie. Ósemka jest szczęśliwą cyfrą, jej podwojenie to więcej powodzenia. Może więc „dwa szczęśliwe kroki”? Ale co z pierwotną nazwą Neipai uproszczoną na Nepai? Nei – oznacza wewnętrzny. Może to sugestia do wewnętrznego stylu bagua-zhang znanego niektórym mistrzom na Okinawie? A może odniesienie do innego wewnętrznego stylu – tai chi chuan (taiji quan), w którym znana jest forma Ershiba Lohan?

Niektórzy sugerują, że znak pai nie musi znaczyć osiem, lecz jest metaforą żurawia także przynoszącego szczęście. Może więc „dwa żurawie”? Trudno powiedzieć. Starsza forma białego żurawia Neipaipo jest zapisywana jako 二十八宿, co oznacza Dwadzieścia Osiem Konstelacji lub 28 stanów cyklu księżycowego w tradycyjnej chińskiej astronomii.

I tak okazało się, że tekst poświęcony Nipaipo został zdominowany przez rozważania o Nepai. Wróćmy więc na koniec do Nipaipo. To forma bardzo bogata technicznie.

Pokazywana na stosunkowo dużej przestrzeni zawiera wiele kroków oraz różnorodnych, często dwuręcznych, skutecznych w walce technik. Jest silna, szybka, artystyczna – czyli taka jakim jest styl shito-ryu.